

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö 6.6.2018, OKM/25/010/2018

Vihreiden nuorten lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi nuorisotyöstä ja -politiikasta annetun asetuksen 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Vihreiltä nuorilta lausuntoa koskien luonnosta valtioneuvoston asetukseksi nuorisotyöstä ja -politiikasta annetun asetuksen 5 ja 6 §:n muuttamisesta. Vihreät nuoret kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta.

Asetuksen päivittäminen ja poliittisille nuoriso-, opiskelija- ja lapsijärjestöille jaettavien avustusten jakokriteerien muuttaminen on ehdottomasti kannatettavaa. Nykyinen järjestelmä tukee pitkään toimineita järjestöjä, jotka ovat ehtineet kasvattaa toimintaa ja sitä myötä vuosittaista avustussummaansa jo vuosikymmenten ajan. Valmiudet tasata avustuksia pidempään toimineiden ja tuoreiden järjestöjen välillä ovat valitettavasti puuttuneet. Tämä tekee nuoriso- ja opiskelijajärjestökentästä epätasapainoisen ja vaikeuttaa nuorempien järjestöjen toimintaa.

Luonnoksessa ehdotetaan kahden kohdan muuttamista. 5§ ehdotetaan muutosta, jossa poliittisia puolueita lähellä toimivat nuoriso-, opiskelija- ja lapsijärjestöt siirrettäisiin omaan kategoriaansa. Tämä on erittäin järkevä ja perusteltu muutos. Poliittisia puolueita lähellä olevien järjestöjen toiminta eroaa huomattavasti täysin sitoutumattomista nuorisojärjestöistä, joten on perusteltua siirtää järjestöt myös arvioinnin osalta omaan kategoriaansa. Tämä selkeyttää avustuksenjakoa, kun poliittiseen vaikuttamiseen ja kasvatustyöhön keskittyvät järjestöt erotetaan muuten hyvin laajasta nuorisojärjestökentästä, jossa pääasiallinen tehtävä on usein kasvatustyö yhteiskunnallisen muutoksen sijaan.

Ehdotettu lisäys 6§:n osalta on erittäin tarpeellinen, sillä toiminnan laadun arvioimisen periaatteet kaipaavat uudistamista. Arviointikriteereihin kaivataan lisää mittareita, jotka perustuvat riippumattomaan arviointiin järjestön oman raportoinnin sijaan. Siksi on hyvä, että puolueen valtakunnallinen vaikuttavuus tulee yhdeksi arviointikriteeriksi. Ehdotamme, että vaikuttavuutta mitataan vuosittaisen Nuorisobarometrin tulosten kautta. Nuorisobarometri mittaa puolueiden kannatusta nimenomaan opiskelija- ja nuorisojärjestöjen kohderyhmään kuuluvien keskuudessa, jolloin se on osuva ja riippumaton tapa arvioida järjestöjen vaikuttavuutta nuorten parissa.

Toinen tapa mitata poliittisen nuorisojärjestön vaikuttavuutta on nuorten ehdokkaiden lukumäärä ja osuus puolueen kaikista ehdokkaista. Tämä mittari on riippumattomasti arvioitavissa ja kuvaa hyvin nuorisojärjestön toiminnan vaikuttavuutta niin yhteiskunnassa kuin puolueiden sisällä.

Mittari on myös omiaan kannustamaan puolueita asettamaan nuoria ehdolle. Näin ollen nuorten ehdokkaiden lukumäärän arviointi osana avustuskriteeristöä tukisi nuorten yhteiskunnallista kasvatusta.

Ehdotamme myös, että jos halutaan mitata alueellista vaikuttavuutta, mitattaisiin ensisijaisesti esimerkiksi nuorten ehdokkaiden määrää eri alueilla tai alueellisten aktiivien määriä. Nykyjärjestelmä, jossa lasketaan esimerkiksi rekisteröityjen ja rekisteröimättömien yhdistysten määriä, ei kuvaa poliittisten järjestöjen alueellista vaikuttavuutta tai toimintaa. Päinvastoin, yhdistysten määrän painottaminen kannustaa hallinnollisen työn ylikorostamiseen. Nuorten osallisuuden edistämisen kannalta ei ole mielekäästä, että jopa epäaktiivisten yhdistysten ylläpitäminen otetaan huomioon avustushaussa.

Toiminnan laadun arvioinnin kriteeristön uudistamisen lisäksi Vihreät nuoret toivoo avustusjärjestelmän läpinäkyvyyden lisäämistä. Avustusakemukset sekä avustuspäätösten perustelut tulisi julkaista vapaasti julkishallinnon ylläpitämällä verkkosivuilla, jotta päätöksiä voitaisiin tarkastella kriittisesti myös kansalaisyhteiskunnan tasolla. Tämänhetkinen käytäntö, jossa hakemukset saa vain paperisena ministeriöstä noutamalla, ei noudata nykyaikaisia avoimuuden periaatteita.

Toivomme myös kokonaisvaltaista uudistamista nykyisiin avustuksenjakokäytäntöihin, jotka kohtelevat poliittisia järjestöjä epätasaisesti. Nykyiset avustuspäätökset pohjautuvat liiaksi edellisen vuoden toimintaan sen sijaan, että arvoitaisiin tulevaa toimintaa ja siihen tarvittavan tuen määrää. Toisin sanoen järjestelmä ylläpitää vanhaa toimintaa sen sijaan, että se kannustaisi ennen kaikkea kehittämään toimintaa.

Vihreät nuoret toivoo, että jatkossa avustuspäätökset tehdään läpinäkyvän, virallisiin kriteereihin nojaavan pisteytyksen perusteella - ei edellisen vuoden avustuksen tasoon nojaten. Pisteytykset on julkaistava avoimesti verkossa, jotta oikeudenmukaisuuden arviointi on mahdollista entistä useammalle. Tasapuolisuus ja läpinäkyvyys ovat mielestämme tärkeämpi asia kuin rahoituksen turvaaminen järjestöille, joiden aktiivisuus on tosiasiallisesti hiipunut.

Puheenjohtajat

Sameli Sivonen

Iiris Suomela

Pääsihteeri

Salla Merikukka